Народная газета

Жыві, Беларусь!

Орган Вярхоўнага Савета Беларускай ССР

№ 123 (136) 27 чэрвеня 1991 г. Чацвер.

ВЫДАЕЦЦА З КАСТРЫЧНІКА 1990 ГОДА НА БЕЛАРУСКАЙ І РУСКАЙ МОВАХ.

Кошт: у розніцу — 10 кап. падпісны — 3 кап.

Факты. Аргументы. Комментарии. Суждения

Наша марка!

БАРАНОВИЧИ. **Международный секретариат шерсти подписал на днях лицензионное соглашение с местной трикотажной фабрикой на выпуск здесь изделий со знаком «Vulmark».**

Это значит, что в изделиях со знаком будет не менее 99,7 процента чистой шерсти — ГОСТ СССР же допускает десятипроцентную примесь синтетики.

Деловой визит представителей Международного секретариата шерсти продолжается. В Москве вскоре должен открыться офис этой компании.

Что напишут в 141-м томе?

В непривычной для себя роли ответчиков по нашумевшему некогда «витебскому делу» о маньяке-убийце Михасевиче выступают теперь в суде бывшие работники уголовного розыска Езенок, Спириденок, Иванов, Зубов.

После долгих скитаний и мытарств по различным правоохранительным инстанциям матери осужденного по сфабрикованному обвинению, а потом и расстрелянного Николая Терени все же удалось добиться пересмотра дела.

Правда, по мнению юристов, слушание растянется не менее чем на год, поскольку дело, состоящее из 140 томов, отличается крайней запутанностью и противоречивостью.

Смертельные очереди

Поздно вечером 25 июня в одной из частей в Могилевской области случилась трагедия.

Двое военнослужащих срочной службы из автоматов расстреляли отдыхавшую смену караула. Убиты трое военнослужащих. Ранен старший лейтенант — начальник караула.

Виновникам трагедии с двумя автоматами и тремястами патронов удалось скрыться. Ведется их розыск. Мотивы преступления выясняются.

«Черная книга»: список открыт

ТБИЛИСИ. **Имя человека, внесенного в эту книгу, имеющуюся в единственном экземпляре, предается анафеме и вечному проклятью.**

Таков в Грузии удел убийц, посягнувших на человеческую жизнь вне зависимости от вины жертвы.

В этом суть направленного на прекращение братоубийства чрезвычайного приказа Святейшего и Блаженного Илии Второго.

Открыли черный список Гоча Берашвили и Бежаф Киквидзе, совершившие тягчайшее преступление в январе этого года.

Двадцать лет спустя

МИНСК. **Из приемной главного редактора еженедельника «Чырвоная змена» неизвестные лица похитили две вазы, подаренные к 50-летию молодежки, и двое наручных часов.**

Двадцать лет названные предметы, не привлекая внимания «кабинетных» воришек, спокойно лежали в редакции. На двадцать первом году то ли они приобрели антикварную ценность, то ли просто похитители оказались менее разборчивые...

«Утешает» работников редакции лишь тот факт, что украденные часы были без внутренностей. Так, муляжи...

Будет штраф почище прежнего?

МОГИЛЕВ (М. Килессо). **В горисполкоме рассмотрен вопрос о санитарном состоянии города, чистоте улиц.**

Решено проводить еженедельные дни чистоты по пятницам с привлечением сил всех предприятий и организаций.

Одновременно принято решение обратиться к Верховному Совету БССР с предложением увеличить штрафные санкции против нарушителей санитарного порядка, так как нынешний максимальный штраф в размере 50 рублей малоэффективен.

Не залечить, а вылечить

ОРША (С. Буткевич). **Уберечь пациентов от скорого возвращения в больничные палаты решили работники медсанчасти льнокомбината.**

Здесь создано первое в Витебской области отделение долечивания. Известно, что восстановительный период после операции или активной терапии — слабое место советской медицины. Успех первого этапа борьбы с болезнью часто перечеркивается осложнениями в результате плохого ухода. И тогда — снова койка в палате, «ударные» дозы лекарств, длительное врачебное наблюдение.

В новом отделении, которое пациенты посещают после стационара, для устранения последствий нервных, сердечных и других заболеваний предусмотрены безлекарственная и физиотерапия, электро- и светолечение, массаж. Процедуры проводятся младшим медицинским персоналом в амбулаторных условиях. Это разгружает стационар, облегчает работу врачей, сокращает расход медикаментов. А главное — помогает больному скорее восстановить силы.

Чтобы гости ели меньше

Как правило, наши застолья весьма изобильны, а в последнее время устраивать их стало довольно накладно. Оказывается, аппетит гостей можно уменьшить, если воспользоваться советами специалистов медицинского института в Балтиморе (США). Они уверяют, что аппетит зависит от цвета помещения и мебели. Красный, желтый и оранжевый цвета, по их мнению, увеличивают аппетит.

Так, может, в целях экономии перекрасим кухни помрачнее или вообще будем трапезничать в темноте?

Да простит их всесоюзный староста!

ДУШАНБЕ. **Колхозы-гиганты и даже середняки выходят из моды в Курган-Тюбинской области Таджикистана. Так, некогда крупное хозяйство — колхоз имени Калинина — превратилось нынче в два мелких самостоятельных колхоза.**

Неизбежное следствие такого раздела — увеличение бюрократических структур. По мнению обозревателей, это явление заслуживает серьезной оценки: ведь раздел произошел в определенной мере по национальному признаку — в одной половине бывшего колхоза остались туркмены, в другой — таджики.

Страсть к перекройке границ впервые проявилась в прошлом году, когда конфликт между двумя этническими группами в колхозе «40 лет Октября» привел к разделу хозяйства. С нынешнего года темпы распада резко возросли: если раньше в целом по области насчитывалось около 150 хозяйств, то теперь — около 200. Отмечены случаи, когда новый колхоз образуют три-четыре бригады.

Рисунок Олега ПОПОВА.

Мини-фельетон

«Лицо нуждается в освежении»

Кто сказал, что арсенал партийной публицистики безнадежно заржавел? Нет, ребята, есть еще порох... Не верите — пролистайте первый номер газеты «Политика. Позиция. Прогноз», учрежденной Минским ГК КПБ.

Ну разве проймешь читателя, к примеру, замусоленным образом кровожадной акулы капитализма? А вот макака капитализма — не правда ли, что-то новенькое?

Вот она, крупным планом на первой странице: этакая уродина, напялившая очки и клетчатый пиджак, расселась за полированным столом в офисе и, зажав в волосатой лапе телефонную трубку, развязно бросает: «Хэллоу, Менск!». А чтобы неожиданный бээнэфовский акцент не сбил читателя с панталыку и было ясно, что это вражина закордонная, дальнейшую ее речь дают «импортными» буквами: «Skolko stoit «MAZ»? A wsia firma?»

Во чего удумала, образина! Будем начеку, товарищи!

За обезьяньей харей идут иллюстрации не менее красноречивые — «Мурло «свободного рынка», карикатуры на Горбачева и Ельцина (первый удостоился двух, а второй — и тут обскакал!— аж трех шаржей), звериный оскал мирового сионизма, зажавшего знакомый по картам силуэт Родины железным каркасом шестиконечной звезды...

Впрочем, опытный редактор знает, что и стращать надо в меру. Дабы читателя не охватили капитулянтские настроения, в противовес «мурлам» подаются позитивные лица. Скажем, лицо армии, представленное в глубокой беседе с депутатом-генералом (ну, какая пропагандистская свадьба обходится в нашей партпублицистике без генерала?). Собеседник в погонах отвечает, будто рубит шаг на плацу: «...Вооруженные Силы в целом отвечают требованиям времени... Способны решительно ответить на любую агрессию... Несмотря ни на какие попытки поколебать их моральный дух...»

И все же, пройдясь по адресу очернительской прессы, генерал в порядке самокритики вынужден признать: «...Лицо армии нуждается в освежении».

А вы думали, что давно назревшая реформа Вооруженных Сил — это нечто тяжелое и сложное? Да это всего лишь вроде визита к цирюльнику: «А ну-ка, любезный, освежи...»

И уж с освеженным ликом доблестное наше воинство наверняка решительно выйдет из окопов и двинет «Вперед—без балды!» (таков один из зажигательных заголовков номера).

Трепещите, макаки империализма!

А. КОНСТАНТИНОВ.

Выпуск «ФАКСа» подготовлен по сообщениям корреспондентов «Народной газеты» и агентства «Инфоновости».

Дежурила Ирина ДЕРГАЧ.

«Горячий» телефон 32-24-02 работает ежедневно с 9 до 11 часов.

На сесіі Вярхоўнага Савета БССР

ПАРАЖЭННЕ ТЫХ, ХТО ВЕЛЬМІ СПЯШАЎСЯ

Вельмі цяжкая і напружаная дыскусія адбылася ўчора раніцай у Вярхоўным Савеце. Можна адназначна засведчыць, што пашыраецца атмасфера недаверу кіруючым колам парламента (тым, хто кіруе заканадаўчым працэсам фактычна, і тым, хто імкнецца настойліва праводзіць сваю лінію з-за куліс). Носьбітамі недаверу з'яўляюцца не толькі члены апазіцыі (у гэтым не было б нічога дзіўнага), але і незалежныя дэпутаты (маецца на ўвазе яскрава выказаная незалежнасць меркаванняў).

Унутранай спружынай развіцця падзей стала ўсё тое ж жаданне як мага хутчэй набыць прэзідэнта. Яшчэ да перапынку ў рабоце сесіі аўтарам папраўкі выступіў дэпутат Іван Каратчэня. Яе сэнс у тым, каб абраць прэзідэнта на сесіі (прапанова старая і адхіленая), але не на поўны тэрмін паўнамоцтваў, а да прыняцця новай Канстытуцыі. Члены камуністычнай фракцыі, блізкія да вярхушкі ЦК КПБ, імкнуліся скарыстаць яшчэ адзін шанц, каб надзяліць у бліжэйшай будучыні свайго чалавека паўнамоцтвамі ўлады. Новых аргументаў у сваім выступленні Каратчэня не выказаў, ён толькі настойваў на пайменным галасаванні. (Прыходзіцца з жалем назіраць, што ўсё часцей гэты прыём галоснасці скарыстоўваецца як інструмент запужвання).

Мне здалося, што ў прэзідыуме сесіі з сімпатыяй адносяцца да прапановы. Абмеркаванне ішло некаторы час так, быццам існуе толькі папраўка Івана Каратчэні. Але ж першым вусна і пісьмова выказаў сваю думку дэпутат Станіслаў Шушкевіч. Прадбачачы закулісныя спекуляцыі, ён у мінулы чацвер настойваў на такім запісе ў законапраект аб увядзенні пасады прэзідэнта, які б катэгарычна забараняў усялякія выключэнні накшталт антынароднага (не будзем баяцца гэтага рэзкага

(Заканчэнне на 3-й стар.).

Спадчына

Тут жыў Багдановіч

У Мінску адбылося адкрыццё «Беларускай хаткі» — філіяла музея Максіма Багдановіча.

За вокнамі бруіцца жыццё. Са збалелых лёгкіх вырываецца кашаль. Але чалавек гэты сядзіць за сталом ды гартае кнігі, штосьці запісвае, перачытвае... Максім-кніжнік працуе. Магчыма, гэта было не так. І, можа, у радасці Максім хуценька занатоўваў думкі, пісаў свае «Страцім-лебедзь» і «Пагоню», а потым прапаноўваў сябрам нешта прачытаць са сваіх твораў, прасіў, каб тыя пачыталі сваё нешта...

(Заканчэнне на 4-й стар.).

В Президиуме Верховного Совета БССР

Под председательством Н. И. Дементея 25 июня состоялось заседание Президиума Верховного Совета БССР.

Рассмотрен ход реализации предложений и замечаний постоянных комиссий Верховного Совета Белорусской ССР, народных депутатов Белорусской ССР, высказанных при обсуждении Государственоого плана и Государственного бюджета республики на 1991 год.

По этому вопросу заслушаны сообщения заместителя Председателя Совета Министров Белорусской ССР, председателя Государственного комитета Белорусской ССР по экономике и планированию С. С. Линга, министра финансов Белорусской ССР С. П. Янчука и председателя Плановой и бюджетно-финансовой комиссии Верховного Совета БССР Р. И. Внучко.

Президиум Верховного Совета Белорусской ССР признал недостаточной работу Совета Министров БССР, отдельных министерств и ведомств республики, исполкомов областных Советов народных депутатов по выполнению критических замечаний и предложений в вопросах развития мощностей по выпуску товаров народного потребления, строительства жилых домов, объектов здравоохранения, социального обеспечения, народного образования, культуры, эффективного использования средств, выделяемых на коммунальное строительство и благоустройство, капитальный ремонт.

В принятом постановлении подчеркивается, что Совету Министров Белорусской ССР необходимо обеспечить безусловное выполнение в 1991 году заданий, предусмотренных Государственной союзно-республиканской программой неотложных мер на 1990—1992 годы и Государственной программой по ликвидации в Белорусской ССР последствий аварии на Чернобыльской АЭС на 1990—1995 годы.

Плановой и бюджетно-финансовой, другим постоянным комиссиям Верховного Совета Белорусской ССР предложено усилить контроль за исполнением рекомендаций, замечаний и предложений, высказанных народными депутатами при обсуждении плана и бюджета на 1991 год.

Рассмотрены также другие вопросы жизни республики.

Пресс-служба Верховного Совета БССР.

Пастанова Вярхоўнага Савета Беларускай ССР

Аб справаздачы Часовай камісіі Вярхоўнага Савета Беларускай ССР па ацэнцы дзейнасці службовых і іншых адказных асоб у сувязі з ліквідацыяй вынікаў аварыі на Чарнобыльскай АЭС

Вярхоўны Савет Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі **пастанаўляе:**

1. Прыняць да ведама інфармацыю Часовай камісіі Вярхоўнага Савета Беларускай ССР па ацэнцы дзейнасці службовых і іншых адказных асоб у сувязі з ліквідацыяй вынікаў аварыі на Чарнобыльскай АЭС.

2. Пракуратуры Беларускай ССР даць прававую ацэнку дзейнасці службовых і іншых асоб, адказных за вырашэнне пытанняў, абумоўленых катастрофай на Чарнобыльскай АЭС, і далажыць на чарговай сесіі Вярхоўнаму Савету Беларускай ССР.

3. У сувязі з прыняццем гэтай пастановы работу Часовай камісіі Вярхоўнага Савета Беларускай ССР па ацэнцы дзейнасці службовых і іншых адказных асоб у сувязі з ліквідацыяй вынікаў аварыі на Чарнобыльскай АЭС лічыць законча най.

Старшыня Вярхоўнага Савета Беларускай ССР М. ДЗЕМЯНЦЕЙ.

14 чэрвеня 1991 г.
гор. Мінск.

Хто ёсць хто

Мікалай ГРЫНЁЎ:

«УЛАДУ НАПАЎНЯЦЬ РЭАЛЬНЫМ ЗМЕСТАМ»

Як вядома, у адпаведнасці з Законам «Аб мясцовым самакіраванні і мясцовай гаспадарцы ў Беларускай ССР» пасады старшыні мясцовага Савета народных дэпутатаў і старшыні выканаўчага камітэта павінны сумяшчацца.

«Народная газета» па магчымасці будзе знаёміць чытачоў з новымі людзьмі, якія ў выніку выбараў прыйшлі да кіраўніцтва Саветамі. Сёння госць рубрыкі «Хто ёсць хто» — старшыня Магілёўскага абласнога Савета народных дэпутатаў Мікалай Фёдаравіч ГРЫНЕЎ.

— Мікалай Фёдаравіч, Вы перамаглі на нядаўніх выбарах. Што менавіта абумовіла поспех?

— Да кіруючых пасад ніколі не імкнуўся. У дадзеным выпадку была настойлівая просьба групы дэпутатаў, каб я не здымаў сваю кандыдатуру...

— Ваша крэда, праграма на бліжэйшыя сто дзён ці, напрыклад, пяцьсот.

— Па днях распісаць у дадзеным выпадку немагчыма. Магілёўшчына не востраў — усё, што адбываецца ў краіне, у пэўнай меры датычыць і вобласці. У бліжэйшай перспектыве стабілізаваць эканамічнае і палітычнае становішча наўрад ці ўдасца. У гэты цяжкі час найперш мы павінны зрабіць усё, каб максімальна забяспечыць сацыяльную абароненасць людзей.

У больш аддаленай перспектыве меры, якія прымаюцца Вярхоўным Саветам, урадам рэспублікі, абласным Саветам народных дэпутатаў, павінны даць вынікі. Але для гэтага патрэбна сур'ёзная штодзённая работа.

— Колькі гадоў чуем і гаворым «Уся ўлада Саветам!» Здаецца, гэты лозунг не толькі паліняў і дэвальваваўся, але і скампраметаваны. Дык калі ж усё-такі будзе рэальная ўлада Саветаў? Я маю на ўвазе кадравыя пытанні, эканамічную незалежнасць і іншае.

— Заканадаўча ўлада Саветам дадзена. Цяпер яе трэба напаўняць рэальным зместам. Для эканамічнай незалежнасці трэба дакладна размежаваць уласнасць і вызначыць кола пытанняў, у тым ліку кадравых, якія з'яўляюцца прэрагатывай сельскіх, раённых, гарадскіх і абласнога Саветаў народных дэпутатаў. Уся справа ў нашай увішнасці.

— Тады ці рэальная ў бліжэйшы час дэпартызацыя Саветаў? Я маю на ўвазе выслабаненне ад так званага партыйнага кіраўніцтва Саветамі.

— Дэпартызацыя Саветаў і партыйнае кіраўніцтва — гэта не адно і тое ж. Партыйнае кіраўніцтва Саветамі — гэта мінулае, няхай і недалёкае. Я не адчуваю партыйнага кіраўніцтва Саветамі ў гэты час. А тое, што сярод дэпутатаў людзі з рознымі палітычнымі перакананнямі, у тым ліку камуністычнымі, — лічу нармальным. За імі выбаршчыкі. У парламентах іншых краін таксама прадстаўнікі многіх палітычных напрамкаў. Дарэчы, непалітызаваных органаў улады практычна няма нідзе ў свеце.

Што датычыць кіраўнікоў выканкамаў, то яны зацвярджаюцца сесіямі Саветаў. І тут галоўнае, не ў якой партыі знаходзіцца работнік, а яго дзелавыя якасці. Упэўнены, Савет аддасць перавагу адукаванаму работніку, а не гультаю, да якой бы палітычнай партыі ён не належаў.

— Ну, а альтэрнатыва Саветам? Можа, трэба ўзяць усё лепшае, што выпрацавалі заходнееўрапейскія дэмакратычныя дзяржавы? Напрыклад, Швецыя, Швейцарыя, Францыя.

— Сапраўды, трэба вывучаць вопыт парламентаў усіх краін. Пастаянныя камісіі нашага Вярхоўнага Савета практыкуюць гэта. Ад усяго, што напрацавала чалавецтва, адмаўляцца нельга. Магчыма, праз некаторы час мы і прыйдзем да новых форм стварэння органаў дзяржаўнай улады.

Наколькі я разумею, заходнееўрапейская дэмакратыя таксама заснавана на выбарах заканадаўчых органаў, фарміраванні імі выканаўчых структур, справаздачнасці перад выбаршчыкамі.

Нашы Саветы толькі атрымалі рэальную ўладу. Патрэбен час, каб убачыць вынікі. Ненармальна, калі Саветы толькі сфарміраваны, а ўжо гучаць заклікі «Далоў!».

— Мікалай Фёдаравіч, нядаўна прыняты Закон «Аб мясцовым самакіраванні і мясцовай гаспадарцы ў Беларускай ССР». Ацэнкі яго неадназначныя. Менавіта зыходзячага з яго, Вы сканцэнтравалі ў руках усю ўладу. Але і Саўмін рэспублікі, і Прэзідыум Вярхоўнага Савета пайшлі далей— прынялі па гарачых слядах пастанову, паводле якой вы можаце і маеце права рэкамендаваць на пасады раённых Саветаў свае кандыдатуры. Што гэта — вяртанне да каманднa-адміністратыўнай сістэмы?

— Нічога страшнага, тым больш вяртання да каманднa-адміністратыўнай сістэмы тут не бачу. Калі прапанову можа ўнесці любы дэпутат, чаму гэта не можа аргументавана зрабіць вышэйстаячы Савет народных дэпутатаў? Выбары ж тайныя. Дарэчы, гэтай магчымасцю Магілёўскі абласны Савет ні разу не карыстаўся.

— Як жа тады быць з прамымі тайнымі ўсенароднымі выбарамі, пачынаючы ад старшыні сельсавета да прэзідэнта рэспублікі?

— Так, сапраўды, мяркуючы па настрою людзей, патрэбны ўсенародныя выбары. Але ёсць занепакоенасць, што ў сітуацыі, якая склалася, яны могуць прывесці да з'яўлення «ўдзельных князёў».

Сусветная практыка, наколькі я ведаю, тут таксама неадназначная. У шэрагу краін прэзідэнта выбірае парламент, у некаторых краінах існуюць спадчынныя дынастыі, але ад гэтага эканамічная і палітычная сітуацыя там не горшая, чым у іншых краінах.

— Выбары ў раённым звяне фактычна закончаны. Старшынямі Саветаў у пераважнай большасці сталі былыя партыйныя кіраўнікі. Ці не з'яўляецца гэта чарговая кампанія прамым захопам улады ў Саветах наменклатурным апаратам КПБ?

— Выбары праводзіліся па закону, практычна ўсюды на альтэрнатыўнай аснове. Каго выбіраць — справа дэпутатаў. Як правіла, вылучалі і галасавалі за некалькі кандыдатур, былі ў іх ліку і прадстаўнікі розных палітычных перакананняў, прафесій, веруючыя і атэісты.

Калі мы хочам пабудаваць прававую дзяржаву, то перш за ўсё павінны адмовіцца ад наклейвання на людзей ярлыкоў. Чаму былы партыйны работнік не можа быць выбраны старшынёй Савета?

Што датычыць вылучэння першых сакратароў гаркамаў, райкамаў партыі на пасады старшынь Саветаў, то я гэтага не падтрымліваю. Лічу, што ў гэты цяжкі для партыі час першым сакратарам трэба было застацца на месцах.

— Мікалай Фёдаравіч, Вы з'яўляецеся членам КПБ. І ў першую чаргу павінны падпарадкоўвацца статуту, выконваць праграму партыі. Але ж у Беларусі ўжо сёння каля 10 партый розных кірункаў. Як тут быць незалежным ад розных палітычных плыняў, уплываў, кірункаў?

— У першую чаргу я падпарадкоўваюся рашэнням сесіі абласнога Савета народных дэпутатаў і буду выконваць толькі яго волю. Будучы членам партыі, нікому нічога дрэннага не зрабіў.

Шматпартыйнасць стала рэальнасцю. Лічу нармальным, калі старшынёй Савета любога ўзроўню будзе выбраны беспартыйны ці член любой з партый, якія дзейнічаюць у рамках Канстытуцыі.

У большасці краін свету дзяржаўныя дзеячы знаходзяцца ў тых або іншых партыях, і гэта лічыцца нармальным.

— Цікава, а якая Ваша пазіцыя ў парламенце рэспублікі?

— Я супраць крайнасцей у любых яе праявах. Прапаноўваюць расфарміраваць калгасы. А хто будзе карміць людзей сёння?

(Заканчэнне на 3-й стар.).

Народная газета

Людзі справы

Туфлі ад Арустамяна

— ГЭТА, ПАВЕРЦЕ, ТАКСАМА «ФІРМА»

Амаль кожная трэцяя жанчына гарадскога пасёлка Узда стала ўладальніцай трывалых і вельмі прыгожых туфляў. «У іх што, у раёне новая фабрыка па вырабу абутку адкрылася?» — магчыма, спытае хтосьці. Фабрыка — не, а вось спецыяліст у гэтай справе з'явіўся — Уладзімір Багратавіч Арустамян.

Доўгія гады Уладзімір Багратавіч не ведаў, як дапамагчы сваёй малодшай дачушцы. Захварэла яна ў яго вельмі цяжка. Па розных курортах, бальніцах краіны вазіў — не дапамагала. Пакуль, можна сказаць, зусім выпадкова не трапіў у гарадскі пасёлак Узда. Тутэйшы клімат аказаўся для дачкі гаючым. Таму і вырашылі пасяліцца тут назаўсёды.

Час паказаў, што не толькі сваю сям'ю, няхітры дамашні скарб перавёз у невялічкі беларускі гарадок пад Мінскам былы бакінец Уладзімір Багратавіч Арустамян, але і многае іншае. І ў першую чаргу — залатыя рукі, працалюбства, што адразу заўважылі работнікі Уздзенскага раённага камбіната бытавога абслугоўвання, куды Уладзімір Багратавіч Арустамян адразу прыйшоў працаваць шаўцом.

Не паспеўшы, як кажуць, добра асвоіцца на новым месцы, ён прапанаваў кіраўніцтву камбіната новы для прадпрыемства від паслуг — выраб жаночых туфляў і ботаў.

І справа пайшла. Па дзве пары жаночых туфляў выпускае сёння майстар за змену. Пры такім тэмпе і, што самае галоўнае, высокай якасці (абутак уздзенскага майстра з поспехам канкурыруе з прадукцыяй вядомых фірм), здаецца, можна адкрыць і ўласнае прадпрыемства.

— Так, можна, — згадзіўся Уладзімір Багратавіч, — але, на жаль, у Беларусі, якая мае некалькі ўласных камбінатаў па вырабу натуральнай скуры, дастаць яе вельмі цяжка.

Увесь працэс па вырабу дэфіцытнай прадукцыі Уладзімір Багратавіч выконвае сам. Дарэчы, абутак ён вырабляе толькі з натуральнай скуры. Улічваючы гэта, кошт яго па цяперашніх мерках параўнальна танны, вагаецца ў межах 50—70 рублёў за пару.

Можна было браць і болей. Тым больш што людзі, якія прыязджаюць да ўздзенскага майстра з Пухавіч і Капыля, Стоўбцаў і Мінска, не раз спрабавалі даць зверху пяцёрку — дзесятку, а часам нават і дваццаць рублёў. Але сапраўдны майстар ніколі не запляміць свой гонар хабарам.

Ён хоча дастойна працягваць справу бацькоў, сямейнай дынастыі Арустамянаў. Дарэчы, і цяпер нярэдка працуе супольна з роднымі, якія таксама пераехалі сюды. Дапамагаюць усе: і бацька, і цесць (з ім і застаў фотакарэспандэнт Уладзіміра Багратавіча ў яго майстэрні). Сумеснымі намаганнямі ствараецца гонар «фірмы Арустамянаў».

Андрэй КАПСКІ.
Фота Міхася ЖЫЛІНСКАГА.

Судьбы гласности

Прокурор вмешался, но...

9 апреля председатель Госкомитета БССР по телевидению и радиовещанию А. Г. Столяров объявил старшему редактору Главной редакции общественно-политических программ И. М. Зайцеву строгий выговор «за допущенную дезинформацию телезрителей, утрату творческой ответственности, использование служебного положения в личных целях при ведении телевизионной программы «Депутатский канал». Кроме того, руководство Гостелерадио признало нецелесообразным использование Зайцева в качестве ведущего программы, одновременно отстранив его от работы в прямом эфире на три месяца.

Не одного человека защитил принципиальный журналист И. М. Зайцев. Его же защищать пришлось самому прокурору Белорусской ССР Г. С. Тарнавскому. Изучив материалы, он пришел к выводу: известный тележурналист необоснованно отстранен от прямого эфира. В протесте председателю Гостелерадио БССР А. Г. Столярову прокурор пишет: «Применение к Зайцеву меры в виде отстранения от участия в прямом эфире сроком на 3 месяца фактически является взысканием, не предусмотренным ст. 135 КЗоТ БССР. Этим фактически нарушена ст. 30 Закона СССР о печати и других средствах массовой информации, согласно которой журналист имеет право на поиск, получение и распространение информации.

На основании изложенного, руководствуясь ст. 25 Закона о Прокуратуре СССР, ПРОШУ:

Отменить приказ Госкомитета от 09.04.91 г. № 61-к в части признания нецелесообразным использование Зайцева И. М. в качестве ведущего программ и отстранения его от работы в прямом эфире сроком на 3 месяца.

Протест подлежит обязательному рассмотрению не позднее 10-дневного срока после его поступления».

Заметим, однако, что на вынесение самого протеста ушло многовато времени. Срок «отлучения» неугодного журналиста от прямого эфира уже и так истек. Впрочем, руководство Гостелерадио пока не торопится снимать с Зайцева наказание. Ну, а он в свою очередь считает, что пресловутый приказ № 61-к несправедлив, что называется, «от» и «до» и намерен добиваться полной своей реабилитации. Удастся ли? Посмотрим...

Иван ПЕТРОВСКИЙ.

Ну и ну!

Зачем читать, если можно пить...

Чрезвычайная ситуация сложилась в Речице.

Городские власти делают все возможное, чтобы центральная районная библиотека прекратила свое существование.

Каким образом? Почти 40 лет районная библиотека находится в помещении керамико-трубного завода. Районный отдел культуры год добивался у дирекции завода разрешения на приобретение нерентабельного для завода помещения. Договорились об этом, но городские власти в обход нас дали разрешение на продажу этого помещения горкому комсомола для культурного центра.

Нам предлагают варварское решение — наш фонд распылить по сельским очагам культуры, а вместо библиотеки открыть бар.

С. НЕЧЕСОВА,
заведующая библиотекой.
г. Речица.

Судебный очерк

В ПУХУ И ПЕРЬЯХ

вернулись охотники с «облавы» на писателя Алексея Карпюка

РЕШЕНИЕ: **Именем Белорусской Советской Социалистической Республики. Судебная коллегия по гражданским делам Гродненского областного суда, рассмотрев при открытом судебном заседании в г. Гродно гражданское дело по иску Карпюка Алексея Никифоровича к Леденеву Якову Сергеевичу и редакции журнала «Политический собеседник» о защите чести и достоинства, установила...**

УСТАНОВИЛА она вот что. Десятый номер журнала «Политический собеседник» за 1990 год содержал статью Я. Леденева «Истина дороже всего», направленную против известного белорусского писателя Алексея Карпюка — предвоенного активиста подпольного Коммунистического союза молодежи Западной Белоруссии, дважды раненного партизана и фронтовика, орденоносца.

Начало у этой истории давнее. Читатель, следящий за литературно - общественной жизнью республики, о ней знает, и, думается, нам незачем «тиражировать» смрад наветов в адрес А. Карпюка. Для менее информированных сделаем ссылку на статью Василя Быкова «В железной раковине», опубликованную «Литературной газетой» 4 июня прошлого года, в которой народный писатель отвел различные измышления в адрес собрата по перу — в том числе и со стороны «Политического собеседника». Вот эта статья В. Быкова и послужила поводом для журнала ЦК КПБ начать новый виток травли А. Карпюка.

Терпение писателя лопнуло, и после публикации в десятом номере «Политического собеседника» гражданин своей страны Алексей Никифорович Карпюк сделал то, что в правовом государстве делает всякий человек, если его публично оклеветали, — подал в суд.

...Quo prodest? Используя язык классической юриспруденции, зададимся прежде всего вопросом, «кому выгодно?» — кто заинтересован в шельмовании человека, без преувеличения сказать, олицетворяющего сегодня живую боль и совесть Принеманского края? Прочтите хотя бы этот отрывок из карпюковской документально - публицистической повести «Хроніка майго пакалення», и многое станет ясно:

«Мне даводзілася камандаваць атрадам толькі 100 дзён і то перад самым прыходам Чырвонай Арміі, але нават я заўважыў розніцу ў паводзінах партызанскіх груп — мясцовых і ўсходніх.

Калі сядзелі мы, бывала, у засадзе і на фурманках ехалі карнікі, стральбы не адкрывалі. Карнікаў прапускалі — берaглі мужыкоў, якія кіравалі коньмі.

І міны пад поезд закладвалі так, каб не трапіў на іх, барані Божа, пасажырскі, якім мясцовыя цёткі вазілі ў Беласток яйкі ды курэй на продаж...

Не памятаю, каб хоць адзін з атрадаў, што арганізаваліся пад Мінскам ды перабраліся на Прынёманшчыну, трымаўся нашай тактыкі. Затое і сёння стаіць у вушах іхні дэвіз, які ўражваў сваёй антыгуманнасцю: лепш няхай загіне дзесяць невінаватых, чым выпусціць з засады аднаго гітлераўца.

А ўзарваць поезд для такіх— раз плюнуць. Калі хуткасць яго мала большая, чым у пешахода, выбух вырываў у рэйцы кавалак у 70 сантыметраў сталі (стандарт, праверана не раз на практыцы!), а толку — ніякага. Бо машыніст адразу дасць экстраны тормаз. Дамкратамі вагон падымуць, і рэйку спецыяльная брыгада за гадзіну заменіць.

Цэленькі нямецкі поезд неўзабаве далей ідзе па сваім маршруце, а ў партызанскі штаб тым часам ляціць рэляцыя, што на такім-та адрэзку пуці ў стольки-та гадзін і мінут такім-та атрадам знішчаны нямецкі таварняк, напрыклад, з 47 танкамі.

Намеснік камандзіра па камсамолу паралельна сігналізаваў у штаб пра гэты самы выпадак па сваёй лініі...

Ой, сабраць бы ўсе тыя рэляцыі, суміраваць знішчаныя гэтак танкі, самалёты, вагоны і цягнікі праціўніка...» (Цитируется по публикации в № 10 журнала «Полымя» за 1990 г. Ранее отрывки повести печатались в «Гродненской правде».)

Невыгоден, неудобен Карпюк прежде всего тем людям, которые когда-то поделили в своем кругу награды и чины и тем, кто хотел бы всю западнобелорусскую историю переписать, перекроить по-своему. Но писатель видел и знает правду, потому что история Принеманского края последних семи десятилетий — его история. И писатель эту правду — будь то 1939 год, война, коллективизация, репрессии против трудового крестьянства, «художества» партократов — говорил вслух.

Тогда в ход пускалась клевета против него самого...

Все инсинуации из последней статьи в «Политическом собеседнике» вряд ли стоит перечислять — достаточно указать что суд признал их несостоятельными, просто лживыми. Но на одном «пункте» все же остановлюсь, потому что он служит своеобразным индикатором личности тех, кто еще с незапамятных времен пытался «шить дело» на Карпюка, довольно точно характеризует уровень и способ мышления «обвинителей».

Итак, автор статьи делает ужасающее разоблачение: оказывается, после того, как в 1943 году Карпюк за связь с партизанами был брошен в концлагерь Штутгоф, близ Данцига, он там несколько раз получал из дому продовольственные посылки и денежные переводы. Взяв на себя функции эксперта по части пенитенциарной системы фашистской Германии, бывший авиатор Я. Леденев указывает, что во всех концентрационных лагерях заключенные посылок не получали, и далее разражается таким пассажем: «С чего это немцы сделали Карпюку столь редкое исключение?.. Трудно сказать...» Не слишком сведущий читатель подводится к мысли: Карпюк сотрудничал с фашистами...

Ну, сколько можно! — восклицают люди, знающие, в чем тут дело. — Сколько раз можно «расчинать» старую посылочную историю, которая во времена, когда Карпюка пытались исключить из КПСС, не выдержала самой серьезной проверки.

Но, похоже, придется еще раз сообщить читателям: тому уже, наверное, два десятилетия, как по просьбе советской стороны органы госбезопасности ПНР (их нынче характеризуют, как службу еще более ретивую тогда, чем КГБ по части охоты на ведьм) проверили все обстоятельства нахождения Карпюка в концлагере Штутгоф. И выяснили: с фашистами никоим образом не сотрудничал, хотя посылки и переводы действительно получал. Непостижимо?

Непостижимо такое для человека с психологией гулаговского вертухая, который немца-фашиста в натуре не видел и который привык все мерять на свой аршин. Но не для того, кто знаком с порядками в рейхе не понаслышке, а испытал их на собственной шкуре. Порядки были, к примеру, следующие.

Это у нас физическое истребление людей камуфлировалось пресловутым «десять лет без права переписки», а в Германии семья казненного получала аккуратную картонную коробку с пеплом. При ней — справка об исполнении приговора и счет за «услуги» палача и газ, израсходованный на кремацию трупа. Орднунг — порядок! Мне рассказывала бывшая малолетняя узница концлагеря в Саарбрюкене: у детей выкачивали кровь и в то же время устраивали им рождественские елки. Странным может показаться и такой факт: людей с оккупированных территорий угоняли в Германию, морили их там голодом, калечили непосильной работой, но тем не менее этим людям разрешалось отправлять письма на родину. Много ли у нас приходило писем из Магадана и Воркуты? Именно подобием цивилизованности внешних форм и был страшен фашизм.

Так вот: в находившемся на территории рейха концлагере Штутгоф и других все заключенные, что подтверждено документально, имели право получать продовольственные посылки, а денежные переводы в их адрес зачислялись на личные счета. Это был не просто «орднунг», это была своеобразная логика: заключенный, съевший дополнительный сухарь, был физически в состоянии переместить дополнительное количество грунта или наколоть дополнительное количество щебня. И, главное-то, посылки-то шли не «из» рейха, а «в».

Вот от такого-то лагерного «благоденствия» и бежал Карпюк из Штутгофа, добрался до своих, вновь начал партизанить. А затем влился в ряды наступающей Красной Армии, с боями прошел по Германии, получил тяжелейшее ранение. Одного легкого у этого человека сегодня, по сути, нет, серию мучительных операций по извлечению осколков он перенес еще в течение нескольких лет после войны.

Конечно, счастье Карпюка, что тогда он не попался какому-нибудь узколобому особисту, чей «фронт» проходил в камере допросов фильтрационного лагеря для бывших советских военнопленных и который обязан был регулярно выдавать норму «предателей» и «пособников». Но особисты по призванию — из доморощенного гродненского идеологического «актива» — все последующие мирные годы будут пробовать уязвить писателя. Не с той стороны, так с другой.

Наветы чем абсурднее, тем наглее. Разбираясь сегодня во всей той дряни, которую вешали на Карпюка, я вдруг поймал себя на одном воспоминании-ассоциации. В пиковый год травли академика А. Д. Сахарова мне случилось оказаться в «красном уголке» провинциальной фабрички, где райкомовский лектор проводил беседу о положении в стране. Бойкий выступающий, этакий свой парень, доверительно сообщил женщинам - работницам: «Скажу вам, товарищи, по секрету, это пока не для разглашения: есть информация о том, что Сахаров на самом деле не Сахаров, а Цукерман». Помню, как восторженно-жутко прошелестело по рядам: «Цукерман... Цукерман... Вот, в чем дело...» (Но если бы даже и оказался потомственный русский интеллигент Сахаров Цукерманом, то что из того?) Вот так же и с Карпюком.

Чего стоят обвинения в «кулацком» происхождении! Действительно, в 1939 году после освобождения Западной Белоруссии у его отца Никифора выявили излишек — по колхозным меркам Советской России 1929 года — земельного надела: несколько гектаров неудобицы и болота. Только вот непонятно, с какой это стати «кулак» Н. Карпюк состоял в рядах КПЗБ, сидел при поляках в тюрьме за участие в забастовке, а затем в годы войны, как и сын, партизанил против немцев.

В зале судебного заседания я встретился с доцентом Гродненского государственного университета, преподавателем общественных наук Гургеном Амирхановичем Мартиросовым — человеком, полвека назад накрепко связавшим свою судьбу с Белоруссией. Вехи его боевой биографии схожи с карпюковскими, хотя и расставлены в ином порядке: сначала фронт, а уже затем плен, концлагерь, побег, партизанский отряд. Ученый поделился своими мыслями об этом деле:

«Автор статьи Леденев указывает, что идейные позиции писателя вызывают бурю возмущения ветеранов. КАКИХ ветеранов? Я имею честь принадлежать к этой когорте, но никаких других чувств, кроме уважения к Карпюку, не испытываю. Узнал Алексея Никифоровича, когда тот еще был послевоенным студентом Гродненского пединститута, и вот уже 45 лет заинтересованно наблюдаю за его литературной и общественной деятельностью, радуюсь творческим успехам. На моей книжной полке произведения Карпюка, начиная с повести «У адным інстытуце» и кончая вышедшим недавно в свет романом «Карані». А между ними — «Дзве сасны», «Святая раба», «Мая Гродзеншчына», «След на зямлі», «Данута», «Пушчанская адысея», роман-быль «Вершалінскі рай» и многие другие. Эти произведения составляют художественную летопись Принеманского края. Непростая она.

И соль, пот и кровь западнобелорусской земли — это соль, пот и кровь крестьянского сына Алексея Карпюка. Ан нет, досужие охотники за ведьмами копаются в биографии писателя, собирают домыслы в духе господствующей когда-то печально известной подозрительности. Стыдно!»

Переход на личности — неблагодарное дело. Но я не имел права не встретиться с автором статьи в «Политсобеседнике» Я. Леденевым. Кто он? Судя по написанному, знает этот человек об Алексее Карпюке очень много. Так много, словно в 30-е годы бывал в его родительской хате, словно обитал с Алексеем в одном лагерном бараке, ходил вместе с ним на партизанские операции — всюду следовал незримой тенью.

В коридоре здания суда Яков Сергеевич Леденев, высокий худощавый мужчина, довольно охотно начал рассказывать о себе. Родом с Украины, почти ровесник Карпюка. Подполковник в отставке, ветеран войны, служил в дальней авиации. О своей нынешней общественной деятельности сообщил так: секретарь партийной организации одного из гродненских ЖЭСов, член совета городского клуба ветеранов КПСС, ветеран лекционно-пропагандистской работы.

Я собирался задать Я. Леденеву главный вопрос, однако участников процесса пригласили в зал на оглашение решения суда. Оно было следующим:

Признать несоответствующими действительности, оскорбляющими честь и достоинство Карпюка А. Н. сведения, содержащиеся в статье Леденева Я. С. «Истина дороже всего», обязав редакцию журнала в месячный срок опубликовать опровержение таких сведений. Взыскать в пользу Карпюка А. Н. возмещение морального вреда: с редакции журнала «Политический собеседник» — 500 рублей; с Леденева Я. С. —50 рублей.

(Здесь необходимо пояснение. А. Карпюк в исковом заявлении просил о символической компенсации в размере одного рубля. Но, видимо, суд подошел к делу и с практических позиций, решив, что писатель потерял свое рабочее время в ходе оформления доказательств.)

Не выходит у меня из памяти то, как, обращаясь к судьям, Леденев страстно напирал на то, что в отношении публицистики Карпюка **было решение** обкома КПБ. В его голосе звучало искреннее недоумение: разве **после такого** могут быть у суда какие-то сомнения? И когда председательствующий призывал ответчика оперировать лишь юридически значимыми фактами, тот срывался на раздраженный крик...

После оглашения приговора я вновь попытался спросить Леденева о главном. Если он, бывший военный авиатор, а ныне активист ветеранского движения в КПСС, не являлся свидетелем того, о чем писал в своей статье, то откуда у него столь насыщенная информация о Карпюке? Вытянутое костистое лицо Леденева застыло: «Я пользовался партийными документами. Больше ни на какие вопросы отвечать не буду».

Солдат партии... Пусть так. Но вдруг почудилось мне, что вижу перед собой члена некоего средневекового тайного ордена.

Не мое дело судить этого старого человека. В чем-то Леденева даже жаль. Его «зарядили», вывели на «цель», дали команду «отбомбиться», а потом вдруг оказалось, что возвращаться уже и некуда— базы нет. Старого заслуженного человека, а в воинских заслугах сомневаться не приходится, разыграли, как последнюю пешку, и бросили.

В каких-то укромных сейфах лежат до сих пор заплесневелые папки с «ориентировками» и «объективками», «сигналами» и «информациями». Когда-то эти бумажки любовно накапливались и систематизировались чиновниками от идеологии (и не только идеологии), когда-то эти папочки давали реальную власть над людьми. Звучало грозно - сакраментальное «Есть мнение», и неугодный человек уничтожался — морально, социально и даже физически.

«Облава» — так называется одна из недавних повестей Василя Быкова. В этом произведении белорусский крестьянин, бежавший от ужасов сталинских депортаций, попадает в кольцо преследователей и гибнет. Облава затевалась и на крестьянского сына, белорусского народного интеллигента, гражданина и патриота Алексея Никифоровича Карпюка. Уже двинулись привычно загонщики, уже щелкнули взводимые курки... Но случилось непредвиденное: вместо того, чтобы побежать, забиться в чащу, объект охоты сам вдруг вышел навстречу преследователям и обратил против них единственно возможное оружие — Закон. И тогда оказалось, что в зарядах у охотников одна лишь смердящая труха.

Главный итог этого гражданского процесса — то, что, быть может, впервые за обозримую нашу историю вот так позорно не сработало пресловутое «Есть мнение». Получился лишь громкий «пук». Кончилась эпоха «мнений», пришло время истинного Правосудия. Хотелось бы думать — окончательно.

* * *

В минувший понедельник, 24 июня, коллегия по гражданским делам Верховного суда БССР рассмотрела в кассационном порядке решение Гродненского областного суда. После обстоятельного разбирательства с затребованием архивных материалов решение областного суда оставлено в силе.

Найдутся ли еще охотники устраивать облавы на кого бы то ни было?

Сергей КРАПИВИН,
обозреватель «Народной газеты».

Происшествие

Шел-шел и мину нашел

Василий Гременок, ученик 11-го класса средней школы № 9, шел по берегу Свислочи вместе с младшим братом и, по его собственному признанию, от нечего делать подбрасывал ногами камешки. И вдруг...

— Вижу: мина от ротного миномета — мы такие как раз проходили в школе на «военке». Нога аж застыла в воздухе. Что делать? Я оглянулся —вижу, рабочие недалеко прокладывают набережную. Побежал к ним. «У вас тут мина! Надо в милицию сообщить». Они согласились: «Надо. Но завтра. Сейчас нам, парень, некогда».

Уточним, что все это происходило в черте города, рядом с микрорайоном Веснянка. Хоть день был будний — понедельник, 17 июня, — людей на берегу реки гуляло немало. К счастью, школьник оказался человеком ответственным. Брата оставил возле страшной находки, а сам понесся к телефону-автомату звонить по 02. Дозвонился. И что, думаете, там кинулись на помощь? Вовсе нет. Сказали, что 02 минами не занимается, что «по этому вопросу» звонить надо в районный отдел милиции. Наконец наряд милиции прибыл к месту происшествия. Осмотрели мину — через сорок шесть лет после войны она оказалась еще взрывоопасной. Оставили часового до прибытия саперов.

— Мы посовещались с братом: можно доверять этим взрослым или лучше остаться и подежурить вместе? Так сказать, для подстраховки? Наступала ночь. В общем, оставили их, пошли домой. А рано утром — опять к Свислочи. Но мины уже не было, саперы, видно, увезли ее ночью.

Все верно: как сообщил комендант города, ранним утром 18 июня саперы вывезли мину из Минска и обезвредили ее.

Елена МОЛОЧКО.

День Союза

МОЛДОВА: ПУТЬ К НЕЗАВИСИМОСТИ

«Молдова никогда не входила добровольно в состав Союза и не подписывала договор 1922 года, который сейчас пересматривается,— заявил Президент Республики Молдова Мирча Снегур в интервью корреспонденту японской газеты «Асахи». — Мы провозгласили политику независимости,—подчеркнул он, — чтобы самим определять в будущем, в какие сообщества нам вступать: в европейское или балканское». В то же время политика независимости, которую проводит нынешнее руководство Молдовы, не означает разрыва традиционных связей с союзными республиками. Президент Молдовы подчеркнул свою приверженность концепции сообщества суверенных государств. Если Союз будет таким, сказал он, нам не будет смысла выходить из него.

ЗАПАДНАЯ УКРАИНА ПРОТИВ СОЮЗНОГО ДОГОВОРА

Координационный совет, созданный в марте этого года народными депутатами трех западноукраинских областей, — Львовской, Тернопольской и Ивано-Франковской, обратился к парламенту Украины с призывом не рассматривать на нынешней сессии вопрос о подписании Союзного договора. Верховный Совет республики, говорится в обращении, обстоятельно не проанализировал ни политических, ни экономических последствий подписания такого договора для Украины. По мнению членов Координационного совета, подписывать Союзный договор вправе лишь суверенное государство, каковым Украина пока не является. Республика же еще не обладает основными признаками государственности: собственной экономикой, собственными вооруженными силами, собственной денежной единицей, контролируемыми границами и контролем над финансами.

Координационный совет напомнил, что поспешным подписанием договора республиканский парламент нарушит свое постановление от 17 октября 1990 года, согласно которому рассматривать вопрос о Союзном договоре можно только после принятия новой Конституции Украины.

САНДРО ИЗ ОРЛОВСКОГО «СПАРТАКА»

Футбольный клуб 2-й лиги «Спартак» из Орла (областной центр РСФСР) вслед за московским «Локомотивом» может похвастать тем, что имеет в своих рядах зарубежного спортсмена. Это анголец Сандро Афонс Душ Сантуш.

Сандро — учащийся орловского учетно - кредитного техникума. Кроме любви к профессии финансиста, он испытывает большую тягу к футболу и тренируется в составе местного клуба. Хотя болельщики и прозвали его «орловским Пеле», дебютировал он далеко не так ярко, как «король футбола».

«ЧЕРЕЗ ПЯТЬ ЛЕТ В АРМЕНИИ БУДЕТ, КАК В АМЕРИКЕ»

Так, по сообщению агентства «Снарк», на вопрос: «Что нас ждет через пять лет?» — ответили 35 процентов армянских студентов. 17 процентов считают, что все будет хуже, чем теперь, а 21 процент утверждает, что «мы будем есть друг друга».

Более оптимистично настроены кооператоры: 75 процентов ждут лучшего будущего и только 10 процентов — ухудшения положения.

Наиболее мрачные прогнозы делают пенсионеры — 75 процентов из них ждут смерти, для 20 процентов будущее пока неясно.

МЕДАЛЬ ДОРОЖЕ МИЛЛИОНОВ!

По сообщению агентства «Снарк», согласно решению Президиума Верховного Совета Армении памятной медалью «За активное участие в спасательных работах в зоне землетрясения» награжден руководитель американской фирмы «Хантсман кемикл корпорейшн» Джон Хантсман. Он предоставил на строительство завода железобетонных конструкций и на приобретение медицинского оборудования для республиканской детской больницы в зоне бедствия два миллиона долларов.

«ИНФОБАНК» — КОММЕРЧЕСКИЙ АГЕНТ СБОРНОЙ ПО ФУТБОЛУ

Подписан договор о признании внешнеэкономического объединения «Инфобанк» исключительным коммерческим агентом Федерации футбола и сборной команды СССР. С этого момента и до 1994 года, когда состоится чемпионат мира, «Инфобанку» принадлежат исключительные полномочия на продажу во всем мире прав на телевизионный показ матчей с участием советской сборной, рекламу, использование ее символики, торгового знака, а также на проведение фото- и видеосъемок тренировок, соревнований и повседневной жизни спортсменов, сообщает газета «Деловой мир».

Таварыства беларускай мовы імя Францішка Скарыны

Адраджэнне

Жыве мова — жыве народ

14—15 чэрвеня ў Мінску праходзіў II з'езд Таварыства беларускай мовы імя Францішка Скарыны. Быў ён даволі прадстаўнічым не толькі па колькасці дэлегатаў і гасцей, але і па ўдзелу ў ім вядомых вучоных, пісьменнікаў, працаўнікоў на ніве адукацыі і культуры, народных дэпутатаў БССР, міністраў, усіх тых, каго хвалюе лёс роднай мовы і вяртанне яе ў жыццё грамадства, кожнай сям'і і асобы. Суполкі ТБМ створаны амаль ва ўсіх абласных і раённых цэнтрах рэспублікі, ёсць нават вясковыя, дзе плённа працуюць энтузіясты, можа, не столькі ў напрамку адраджэння мовы, колькі народных традыцый, звычаяў, рамёстваў.

Само геаграфічнае становішча на перасячэнні еўрапейскіх шляхоў-дарог, суседства з большымі па колькасці жыхароў і тэрыторыі рускім і ўкраінскім народамі, з аднаго боку, і Заходняй Еўропай—з другога, шматлікія войны паміж імі на працягу ўсёй гісторыі ставілі Беларусь на мяжу фізічнага або духоўнага выжывання як нацыі. Сёння сітуацыя як ніколі катастрафічная: Чарнобыль фізічны і духоўны прымушае нас біць у званы, абуджаючы нацыянальную свядомасць беларусаў і тых, хто на гэтай зямлі нарадзіўся або жыве. Каб выжыць, каб згуртавацца разам у бядзе, маючы вялікую надзею ў сэрцы, што выратуем сябе самі. Менавіта такія думкі гучалі ў дакладах і выступленнях, калі абагульніць і выказаць сцісла асноўны настрой. Але вось некаторыя выказванні прамоўцаў.

НІЛ ГІЛЕВІЧ, старшыня рэспубліканскай Рады ТБМ, аналізуючы сучасны стан беларускай мовы ў палітычным, сацыяльным і культурным жыцці нашага народа на сучасным этапе гісторыі, зазначыў:

— У адрозненне ад іншых народаў мы ўсё яшчэ вымушаны змагацца за жыццё мовы. Ні ў адной цывілізаванай краіне свету гэткай праблемы — жыць або не жыць роднай мове —няма... Колькі стагоддзяў назад за жыццё нашай мовы змагаліся Скарына, Будны, Цяпінскі, Сапега і іншыя вялікія. Паўтараста ці трохі менш гадоў назад за яе жыццё змагаліся Дунін-Марцінкевіч, Каліноўскі, Багушэвіч і іншыя вялікія. На пачатку 20-га стагоддзя за жыццё роднага слова змагаліся Купала, Колас, Цётка, Багдановіч, Гарэцкі і іншыя вялікія. Пазней за яе жыццё пайшлі на Калыму, на Салаўкі або ў Курапаты тысячы і тысячы іншых і вялікіх, і радавых патрыётаў Бацькаўшчыны. Прайшло яшчэ паўстагоддзя, завяршаецца дваццаты век, і што ж? Усё тое ж, барацьба працягваецца. І сёння наша мова знаходзіцца на асобым становішчы. І сёння мы думаем і клапоцімся аб тым, як яе ўратаваць, што маем рабіць, каб наш беларускі народ не страціў сваю мову канчаткова. Ці не пара пакончыць з бяспраўным становішчам народа і яго культуры? Ці не пара ўсім зласлівцам, нядобразычліўцам нашым, як і ўсім тутэйшым слепакам, зразумець, што геній нашай мовы несмяротны, што яе сіла і моц неадольныя і што ўсе намаганні паглынуць яе, растварыць у стыхіі іншай мовы — марныя.

Міхаіл ДЗЯМЧУК, намеснік Старшыні Савета Міністраў БССР:

— Менавіта духоўнае адраджэнне нацыі — першаснова і першавытоки ўсіх нашых памкненняў да моцнае эканомікі, незалежнай дзяржавы і цывілізаванага жыцця. Такі ўжо час, што пытанні нацыянальныя, пытанні духоўнасці цесна пераплікаюцца з пераасэнсаваннем нашай гісторыі, а праз гэта закранаюць і пытанні вялікай палітыкі. Выхаванне пачуцця гонару за родную мову, за сваю нацыю, пачынаецца там, дзе выхоўваецца інтэлігенцкі патэнцыял нацыі, закладаюцца вытокі светапогляду, маральны падмурак асобы — гэта адукацыя.

Людміла СУХНАТ, першы намеснік міністра народнай адукацыі БССР:

— За намі сістэма — вялікая, складаная, ад немаўляці, якое знаходзіцца ў сям'і, у дзіцячым садку, і да прафесара ВНУ. Гэта каля 12 тысяч навучальных устаноў, 300 тысяч педагагічных работнікаў, з іх каля 9 тысяч настаўнікаў беларускай мовы і каля 46 з палавой тысяч выхавацеляў дзіцячых садоў. Якія асноўныя вынікі іх намаганняў? Распрацоўваецца зараз канцэпцыя нацыянальнай школы і здзяйсняецца канцэпцыя моўнай адукацыі ў рэспубліцы; распрацавана рэспубліканская праграма «Вучэбная кніга» разам з Дзяржаўным камітэтам па друку, у аснове якой — стварэнне свайго нацыянальнага падручніка; атрымалі матэрыяльную падтрымку настаўнікі беларускай мовы, што працуюць у рускамоўных школах; беларускую літаратуру вывучаюць усе вучні ў школах рэспублікі. Зараз мы ўжо бачым, што адносіны да беларускай мовы мяняюцца. Але нас асабліва хвалюе праблема пераемнасці паміж нашымі ўстановамі, праблема кадраў і навукова-метадычнага забеспячэння працэсу беларусізацыі навучальных устаноў рэспублікі.

Леанід ЛЫЧ, гісторык, сябра рэспубліканскай Рады ТБМ:

— Не ведаючы, не карыстаючыся беларускай мовай, можна на гістарычнай тэрыторыі яе носьбітаў выконваць функцыі прэзідэнта рэспублікі і сакратара самай буйной камуністычнай партыі, Старшыні Савета Міністраў, старшыні Федэрацыі прафсаюзаў Беларусі, узначальваць любое міністэрства. Няведанне беларускай мовы не перашкаджае стаць заслужаным дзеячам культуры і заслужаным дзеячам навукі БССР, стаць заслужаным артыстам ці кіраваць нацыянальным драматычным або музычным тэатрам, філармоніяй, вакальна-інструментальным ансамблем і г. д. Пакуль што толькі нельга без валодання беларускай мовай стаць нацыянальным пісьменнікам Беларусі. Словам, беларуская мова не стала яшчэ крытэрыем грамадзянскай вартасці чалавека, для якога Беларусь з'яўляецца родным домам.

Высакародныя мэты і задачы таварыства, накірунак яго дзейнасці акрэслены ў статуце. А вось тое, што было зроблена за два гады: стварэнне суполак, сябрын на Беларусі і за яе межамі; арганізацыя курсаў і гурткоў беларускай мовы; выдавецкая дзейнасць ТБМ, якая наладжана сёння праз бюлетэнь «Наша слова», выданні газет ТБМ у Маладзечне, Навагрудку, Баранавічах. Выданне слоўнікаў, навуковых кніг і сувеніраў; распачаты пераклад на беларускую мову справаводства, візуальнага афармлення гарадоў і паселішчаў; перавод школ, ВНУ, тэхнікумаў на беларускую мову; дэмакратызацыя беларускага парламента. У гэтых і іншых накірунках пачалася актыўная дзейнасць, якая дзе больш, дзе менш удалася, але ў цэлым можна сказаць, што таварыства за два гады арганізавалася, дзейнічае і пашырае сваю работу.

Хіба не дадае аптымізму тое, што ідэю таварыства падтрымалі беларусы ў Амерыцы, Канадзе, Вялікабрытаніі, Аўстраліі, Польшчы, а ў нашай краіне — у Крыме, Сібіры і на Далёкім Усходзе, у Казахстане (там існуе моцнае згуртаванне беларусаў-вайскоўцаў і членаў іх сем'яў. Яны самі захоўваюць родную мову, карыстаюцца ёю на рабоце і дома, арганізавалі беларускую школу, выпускаюць газету, пішуць вершы па-беларуску); беларусы ў Эстоніі імкнуцца згуртавацца, каб захаваць сваю мову і культуру; моцныя сябрыны ёсць у Літве і Латвіі, на Украіне. Прадстаўнікі гэтых суполак і сябрын прыехалі на з'езд і расказалі пра сваю дзейнасць і праблемы. А тое, што ў Мінску ёсць сябрына «Выбранцы» сярод супрацоўнікаў Міністэрства ўнутраных спраў, што міністрам замежных спраў стаў сябра рэспубліканскай Рады таварыства Пётр Краўчанка, які праводзіць вялікую работу па згуртаванню беларусаў у свеце і па ўвекавечванню памяці нашых землякоў, па папулярызацыі здабыткаў нашай культуры; намеснікам Старшыні Савета Міністраў прызначаны нядаўна сябра ТБМ Міхаіл Дзямчук, былы міністр народнай адукацыі (і ці не пад яго ўплывам прэм'ер-міністр Вячаслаў Кебіч таксама стаў сябрам таварыства і атрымаў на з'ездзе пасведчанне, запэўніўшы, што ўжо ў верасні будзе карыстацца беларускай мовай і садзейнічаць таму, каб газета «Рэспубліка», першы нумар якой выйшаў у свет у першы дзень работы з'езда, выходзіла на беларускай мове) —усё гэта не можа не радаваць.

Але дзейнасць таварыства, як і ход работы з'езда, не абыходзіцца без праблем. Першае — гэта неабходнасць узаемаразумення ўсіх сяброў ТБМ, якіх павінна яднаць роднае слова, а не метады палітычнай барацьбы, бо таварыства — арганізацыя грамадска-культурная. Другая праблема — гэта супраціўленне ажыццяўленню Закона аб мовах з боку афіцыйных, савецкіх і партыйных органаў, некаторых дзяржаўных і грамадскіх сіл, негатыўныя адносіны да ТБМ. Адна з важнейшых праблем — неабходнасць скіраваць работу найперш у асяроддзі дзяцей і моладзі — будучыні нацыі, а з гэтым звязана шмат нявырашаных пытанняў. Самае галоўнае — неабходна пачынаць з сябе, карыстацца беларускай мовай усюды, прапагандаваць яе ў грамадстве. Вельмі важна таксама вярнуць беларускай мове яе сапраўднае гучанне праз удасканаленне правапісу, знявечанага і рэпрэсіраванага, русіфікаванага ў свой час рэформай 1933 года.

Вінцук Вячорка заўважыў, што ў апошні час змянілася стаўленне да беларускай мовы, і валоданне ёю асацыіруецца з дэмакратычнымі зменамі ў грамадстве. У гэтым — дасягненне і галоўны шанц сяброў ТБМ. Дарэчы, пры выбарах Вячорка быў канкурэнтам на пасаду старшыні Нілу Гілевічу. Думаецца, што ў гэтым праявілася рэакцыя нязгоды сяброў таварыства з некаторымі выказваннямі старшыні. Але чаму нязгода не была выказана словамі, у спрэчках? Калі КПБ, на нейкі час ухіліўшыся, сёння зноў заявіла сваю падтрымку Закону аб мовах у Беларускай ССР, то ТБМ, згодна са статутам, будзе супрацоўнічаць і з камуністамі, і з усімі, хто неабыякавы да лёсу беларускай мовы. Гэтую думку падкрэсліў зноў абраны на пасаду старшыні рэспубліканскай Рады ТБМ Ніл Гілевіч. Так, напрыклад, беларускія уніяты знайшлі падтрымку ў таварыстве, і на з'ездзе ў ганаровы прэзідыум быў запрошаны айцец Аляксандр Надсан з Вялікабрытаніі. Гэтак жа шаноўна сябры ТБМ прымаюць у свае шэрагі прадстаўнікоў усіх канфесій, партый і рухаў, якія падзяляюць яго статут і садзейнічаюць ідэі нацыянальнага адраджэння беларускай мовы і культуры.

З'езд закончаны. Спадзяёмся, што яго курс на згуртаванне і далейшую плённую практычную работу будзе зразуметы ўсімі і атрымае ўсенародную падтрымку.

Рэгіна ГАМЗОВІЧ.

Паражэнне тых, хто вельмі спяшаўся

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.).

вызначэння) «каранавання» прэзідэнта сесіяй. Станіслаў Станіслававіч яшчэ раз лаканічна выклаў свае погляды. Сцісла іх можна перадаць такім чынам: прэзідэнта СССР выбірае не народ—і мы бачым надзвычай сумныя вынікі, таму не трэба паўтараць у Мінску маскоўскіх памылак; папраўка неабходная, каб не было ў паводзінах ні ў кога няшчырасці.

Галасаванне паказала, што Шушкевіч не здолеў пераканаць неабходнай колькасці дэпутатаў (за яго папраўку галасавалі 124 чалавекі). Аргументы Каратчэні знайшлі яшчэ меншы водгук («за» галасавалі 110 дэпутатаў).

Вынікі ўсё роўна не разбурылі атмасферу падазронасці. Свае здагадкі аб тым, што сэнс папраўкі Каратчэні нейкім чынам у змененым выглядзе зноў будзе прапанаваны Вярхоўнаму Савету, напрыклад, выказаў дэпутат Генадзь Карпенка.

У ходзе пасяджэння адчувалася, што спрынтэрскія рыўкі ў заканадаўчым працэсе — не самы лепшы тактычны ход. Пакет законапраектаў распрацоўваўся ў «пажарным парадку», там адно за другім узнікалі, здавалася б, тупіковыя пытанні. Гэта заканамерны вынік. На жаль, ніколі ў нашай рэспубліцы не давалі выказаць сваю думку народу, не знікла боязь перад самым дакладным праяўленнем волі і цяпер. У большасці рэспублік 17 сакавіка ў час рэферэндуму адначасова задаваліся свае мясцовыя пытанні шляхам апытання. Мы ж толькі выканалі маскоўскі варыянт і зараз не можам з упэўненасцю адказаць, ці чакае свайго прэзідэнта народ.

Дэпутат Віктар Ганчар выказаў сваё здзіўленне, якое было адрасавана Старшыні Вярхоўнага Савета рэспублікі Мікалаю Дзямянцею з нагоды тых навацый, якія, на думку Ганчара, унесены ў канстытуцыйны працэс па ініцыятыве Мікалая Іванавіча. «Мы пачалі, — рэзка заявіў Віктар Іосіфавіч, — ачышчаць селядзец з хваста».

Не ведаю, як лепш брацца за селядзец, але прапановы Ганчара аб вывучэнні пакета вельмі важных законапраектаў Канстытуцыйнай камісіі аб правядзенні ўсенароднага рэферэндуму мне спадабаліся сваёй лаканічнасцю, імкненнем высветліць сапраўдную волю народа.

Дэпутаты абвінавачвалі адзін аднаго ў самых розных грахах. Іван Герасюк нават назваў ход абмеркавання тэатрам абсурду. Вельмі рэзка, але ж гэта думка дэпутата, які ведае Вярхоўны Савет, так сказаць, знутры, і падтрымліваць яе альбо абвяргаць няма патрэбы.

Асобныя прамовы былі вельмі цікавымі своеасаблівай логікай. Сакратар Гомельскага абкама КПБ, дэпутат Міхаіл Мачуленка нагадаў прысутным пра тое, што апошні з'езд КПБ у адной з рэзалюцый выказаўся за ўсенародныя выбары будучага прэзідэнта, таму, маўляў, няма падстаў абвінавачваць дэпутатаў-камуністаў у палітычных хітрыках і гульнях. Ён агаварыўся потым, што сітуацыі з цягам часу мяняюцца... Выходзіць, што ў нас не толькі законы не працуюць, але і рашэнні партыйных з'ездаў ігнаруюцца праз некалькі месяцаў пасля з'яўлення на свет, прычым не радавымі членамі КПБ, а яе афіцыйнымі лідэрамі.

Жаданне «нарадзіць» прэзідэнта як мага хутчэй пацярпела яшчэ адно паражэнне. Далейшае абмеркаванне працягвалася з цяжкасцю: разглядаліся паасобку артыкулы законапраекта аб увядзенні прэзідэнцтва. Вызначаны, напрыклад, межы ўзросту вышэйшай службовай асобы рэспублікі: ён павінен быць не маладзей 35 і не старэй 65 гадоў. Недарэчнай выглядала кароткая дыскусія вакол папраўкі Анатоля Вярцінскага, якая прадугледжвала і абавязковае веданне беларускай мовы (згадзіцеся, што гэта чыста беларуская з'ява. Дзе яшчэ, у якім кутку зямнога шара кіраўніком краіны можа стаць чалавек, які не ведае роднай мовы?). Старшыня Вярхоўнага Савета Мікалай Дзямянцей, які сам так і не праявіў належнай павагі да матчынай мовы, энергічна запярэчыў: а што, праводзіць экзамены сярод прэтэндэнтаў? Думаю, што народ у час выбарчай кампаніі здолее правесці вельмі сур'ёзны экзамен як па веданню мовы, так і па глыбіні эрудыцыі, а таксама шмат у чым іншым.

Многія дэпутаты падкрэслівалі, што ўвядзенне пасады прэзідэнта — не механічная змена шыльдаў, а сур'ёзная рэканструкцыя структур улады, што не прадугледжана пакуль што ў прапанаваных законапраектах: многія аспекты ўзаемадзеяння будучага прэзідэнта і кабінета міністраў, прэзідэнта і мясцовых органаў улады дасканала не прадуманы.

А 13 гадзіне дня было прынята рашэнне (яго падтрымалі больш як 200 дэпутатаў) адкласці абмеркаванне пакета законапраектаў аб прэзідэнцтве. Як толькі яшчэ раз перамагло рашэнне аб маючых адбыцца ўсенародных выбарах лідэра нацыі, значная частка дэпутатаў наогул згубіла цікавасць да ажыццяўлення прапанаванай імі ідэі.

У канцы дзённага пасяджэння з дакладам аб пераразмеркаванні паўнамоцтваў паміж выканаўчымі органамі і органамі ўлады на бліжэйшыя год-два выступіў першы намеснік Старшыні Савета Міністраў рэспублікі Міхаіл Мясніковіч.

Мікалай ГАЛКО.

Хто ёсць хто

Мікалай ГРЫНЁЎ:

«Уладу напаўняць рэальным зместам»

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.).

Гавораць, трэба правесці раздзяржаўленне прадпрыемстваў за кароткія тэрміны. Але хто паклапоціцца аб беспрацоўных і іх сем'ях.

Асабіста я за стварэнне фермерскіх гаспадарак, разумную прыватызацыю прадпрыемстваў. Але супраць узрушэнняў і бяздумных паскарэнняў. Іх у грамадстве і без таго дастаткова.

Не падзяляю дэпутатаў на правых і левых. Мая пазіцыя ў першую чаргу грунтуецца на інтарэсах асіповіцкіх выбаршчыкаў. Яны мяне выбіралі, лічу сваім абавязкам і гонарам іх прадстаўляць у Вярхоўным Савеце БССР.

— Хто Вы — палітык, эканаміст?

— На абласным узроўні сёння займацца палітыкай практычна няма магчымасці, час патрабуе гаспадарчых рашэнняў. Палітыка ў тым, каб бачыць перад сабой чалавека, рабіць усё, каб яму жылося лепш.

— Што рабілі б, каб Вас абралі прэзідэнтам рэспублікі?

— У прэзідэнты рэспублікі я пакуль не збіраюся. Дастаткова спраў і ў нашай чарнобыльскай вобласці.

— Мяне як журналіста, безумоўна, цікавяць Вашыя адносіны, Мікалай Фёдаравіч, да сродкаў масавай інфармацыі. Дапамагаюць Вам яны ў рабоце ці наадварот?

— Лічу сродкі масавай інфармацыі чацвёртай уладай. А прафесію журналіста па важнасці прыраўноўваю да прафесіі ўрача. Бо друкаваным словам можна ствараць, дапамагаць грамадству вылечыцца, а можна і разбураць, падштурхоўваць да развалу. У асноўным друк дапамагае.

— Ну, а па характару хто Вы — аптыміст, рэаліст ці песіміст?

— Рэаліст.

— Ці часта Вас пазнаюць людзі на вуліцы, у магазіне, тэатры ці кінатэатры?

— Пазнаюць. Я ж шмат гадоў працую ў Магілёве. Але гэта не галоўнае. Значна важней, каб у магазінах паліцы былі запоўнены таварамі, а ў тэатрах і кінатэатрах ішлі спектаклі і фільмы, якія выхоўваюць нашых людзей на агульначалавечых каштоўнасцях.

— Якую просьбу чалавека Вы гатовы выканаць адразу ці проста дапамагчы на месцы?

— Стараюся часцей сустракацца з людзьмі, унікаць у іх клопаты і патрэбы. Але вырашаць пытанні і дапамагаць няпроста. За гады перабудовы зніклі неабходныя тавары. Калі ёсць малейшая магчымасць, дапамагаю.

— Тады што найбольш цэніце ў чалавеку, якіх якасцей Вам не хапае?

— Цаню сумленнасць, прыстойнасць, уменне трымаць слова. Апошні час людзям нестае дабрыні, жадання выслухаць, зразумець і дапамагчы адзін аднаму.

Пра сябе гаварыць цяжка. Але чаго не хапае сапраўды — дык гэта часу.

— Цяпер крыху пра сябе. Так сказаць, Ваша візітная картка. Якая сям'я, дом? Ці маеце машыну, дачу? Якімі прывілеямі карыстаецеся?

— Нарадзіўся ў Касцюковіцкім раёне. Бацька, калі я быў малым, сям'ю пакінуў. Потым маці цяжка захварэла, забраў яе ў Магілёў, тут яна і памерла. Сям'я: жонка, дзве дачкі. Адна студэнтка, другая школьніца. Жывём у гарадской кватэры. Дачы ні асабістай, ні службовай няма. Уласнай машыны таксама. У сённяшняй сітуацыі, калі ветэраны вайны і працы гадамі стаяць у чарзе, сумленне не дазваляе яе набыць. Ды і сродкаў для гэтага няма.

Жонка просіць узяць дзе-небудзь участак зямлі. Я да гэтага стаўлюся станоўча. Праўда, папярэдзіў дома: на мяне як на работніка спадзявацца не трэба, таму што практычна ўсе выхадныя заняты. А дочкі няхай прывучаюцца працаваць на зямлі.

У апошні час модным стала размова аб прывілеях, але калі пачынаеш гаварыць канкрэтна, аказваецца, гаварыць няма пра што. Прывілеямі не карыстаюся, на нашым узроўні гэта пытанне надуманае.

— Дзякуй Вам за гутарку, Мікалай Фёдаравіч. Думаю, што праз год мы вернемся да нашай гаворкі і падсумуем пэўныя вынікі-здабыткі, поспехі і страты. Праўда, апошніх няхай лепш не будзе. Але жыццё ёсць жыццё...

— Пажывём — пабачым.

Гутарыў Іван РУБІН,
аглядальнік «Народнай газеты».

Заговорим по-белорусски

Недавно Управлением делами Совета Министров БССР издан приказ, в котором определены дополнительные меры по реализации в аппарате Совета Министров республики Закона о языках в Белорусской ССР и Государственной программы развития белорусского языка и других национальных языков в Белорусской ССР.

В целях углубления знаний белорусского языка для сотрудников правительственного аппарата создаются специальные курсы, которые начнут свою работу с 1 сентября текущего года. Кстати, формирование учебных групп осуществляется дифференцированно, с учетом уровня подготовки слушателей. Намечено перевести в ближайшее время на белорусский язык пишущие машинки, практиковать проведение большинства мероприятий Управлением делами Совета Министров БССР на родной речи, расширить ее использование сотрудниками правительственного аппарата, его подразделений и служб в повседневной жизни. И, наконец, начиная со второй половины 1992 года перейти на ведение делопроизводства на белорусском языке.

В. СКУРАТОВИЧ.
Служба информации Совета Министров БССР.

Зарубежье

ТАСС ● ИАН ● Инфоновости ● «Народная газета»

Заботы объединенной Европы

Все идет к тому, что с первого января 1994 года 12 европейских стран начнут отсчет нового периода своей истории, ознаменованного единым гражданством и свободой передвижения капиталов и товаров. В связи с этим ведутся прикидки и подсчеты того, с какими исходными данными будет проходить объединение. На сегодняшний день в странах ЕЭС свыше 13 миллионов безработных, и нет надежды, что эта цифра в ближайшие два-три года пойдет на убыль.

Тревожной считают экономисты кривую роста банкротств: во Франции в прошлом году их было свыше 46 тысяч, в Великобритании — 20 тысяч. Слабым утешением служит ссылка на то, что, мол, это обычное явление для развитых капиталистических стран и что в США происходит до 100 тысяч банкротств и разорений в год. Прогнозы таковы, что с образованием единого экономического пространства крупные межнациональные компании и монополии разорят сотни тысяч мелких производителей в промышленности и на селе.

***

Из Люксембурга стартовало первое международное авиаралли мира, в котором принимают участие 19 легких самолетов из 12 европейских стран: Англии, Австрии, Бельгии, Голландии, Германии, Дании, Италии, Испании, Люксембурга, Швейцарии, Швеции и Франции.

Конечным пунктом ралли, целью которого являются демонстрация дружбы между аэронавтами, развитие контактов, взаимообогащение культур и сохранение мира, избран советский город Мурманск. Время визита европейских пилотов в этот город приурочено к дате атаки, предпринятой против него авиацией гитлеровского вермахта во время второй мировой войны.

Среди участников ралли люди самых различных профессий, а также женщины-пилоты — гражданки Швейцарии Сильвия Вирт и Анна Кристин Водельсанг.

Закладывается торговый путь Сеул—Хабаровск

Южнокорейская корпорация Кохап намерена открыть представительства в Москве и Хабаровске. Об этом заявил Чанг Чи Хе, президент корпорации, на деловой встрече в Сеуле с Николаем Данилюком, председателем Хабаровского крайсовета.

Представители Кохап уже побывали в Хабаровске, Комсомольске-на-Амуре, Амурске и других городах Дальнего Востока и высказали однозначное мнение: эти города и весь советский Дальний Восток могут стать выгодными и перспективными торговыми партнерами уже в ближайшее время.

Подписаны первые контракты, а также ведутся переговоры о создании совместных предприятий по изготовлению одежды, обуви, реконструкции нефтеперерабатывающих заводов.

ФОТОГЛОБУС

ИНДИЯ. Этот громадный монолит называется «качающейся скалой». Вряд ли можно его раскачать, но трудно и понять, по прихоти природы или человека это гигантское каменное яйцо удерживается неведомой силой на наклонной гранитной площадке. Стоит оно так в Махабалипураме на протяжении уже многих столетий. Принято считать, что это — окаменевший комочек сливочного масла домашнего приготовления, которым, как повествуют древние индийские предания, любил полакомиться в детстве бог Кришна.

Нам стала вядома

«Калгер экспрэс» — дзецям Чарнобыля

«Калгер экспрэс» — грамадская арганізацыя ў Галандыі, у склад якой уваходзяць пакуль што тры чалавекі. Створана яна з мэтай дапамогі чарнобыльцам. Вось і зусім нядаўна, дзякуючы намаганням энтузіястаў, у Амстэрдаме з поспехам прайшоў незвычайны аўкцыён.

З Мінска ў Галандыю — напачатку для дэманстрацыі на выстаўках — было адпраўлена каля тысячы твораў на тэму чарнобыльскай трагедыі. Іх аўтары — беларускія дзеці ва ўзросце ад 7 да 13 гадоў. Са 130 лепшых работ на аўкцыёне, які адбыўся ў памяшканні пратэстанцкай царквы, было прададзена 67. Выручка, у пераводзе на савецкія грошы, склала 100.000 рублёў.

Ніводнай капейкі з іх галандцы не пералічылі на свой рахунак. Яны загадзя дамовіліся аб тым, што сабраныя сродкі будуць накіраваны на аплату адпачынку дзяцей з раёнаў, забруджаных радыенуклідамі. Гэтым летам на беразе возера Байкал у пансіянаце «Настаўнік» змогуць паправіць сваё здароўе 100 хлопчыкаў і дзяўчынак.

Зараз рыхтуецца чарговы аўкцыён. Аднаму з членаў «Калгер экспрэс» — Гліну Бэрыджу, як і ў першы раз, дапамагаюць супрацоўнікі і актывісты Беларускага фонду культуры і міжнароднай маладзёжнай арганізацыі «Нехт стоп нью лайф».

Валянціна КУДРАЎЦАВА.

Майстры

Дзядуля — умелец і мастак

Пятру Рыгоравічу Круглікаву з вёскі Савінічы, што ў Клімавіцкім раёне, пад восемдзесят. Але на выгляд ён яшчэ маладжавы, падцягнуты. Тры дзесяткі гадоў аддаў настаўніцкай працы і... вырабу тавараў народнага спажывання.

Мае такі-сякі інструмент, дрэваапрацоўчы станочак, сваю невялікую майстэрню. Заказаў ад аднавяскоўцаў—хоць адбаўляй. І нават ад гараджан з райцэнтра. Вырабляе для дамашняй гаспадаркі дзвярныя ручкі, сякеры, шуфлі, табурэткі, вілы пячныя і гаспадарскія, каляскі для перавозкі грузаў, пэндзлі для фарбавання, рукамыйнікі пакаёвыя...

Марыць ветэран вайны і працы, што з часам змайстраванае ім стане паступаць у гандлёвую сетку. Толькі вось гандаль, на жаль, не спяшаецца насустрач.

А яшчэ дзядуля Пятро любіць маляваць. У асноўным пейзажы. Намаляваў некалькі карцін з вясковага побыту.

Іван ЛАПО.

г. п. Клімавічы.

Падзея

Казімір Свёнтэк прымае віншаванні

Не будзе перабольшваннем, калі скажу, што паўнакроўная дзейнасць касцёла Прачыстай Дзевы Марыі ў Пінску трымаецца ў большасці на аўтарытэце і нязгаснай энергіі ксяндза Казіміра Свёнтэка.

І гэта, нягледзячы на тое, што яму 77 гадоў. Ён у пачатку вайны быў арыштаваны акупантамі, у 1944 годзе — рэпрэсіраваны сталінскім рэжымам і на працягу дзесяці гадоў пакутаваў у лагерах Магадана і Варкуты.

І вось у Пінск прыйшла вестка, што папа Рымскі Іаан Павел II прысвоіў пінскаму ксяндзу К. Я. Свёнтэку духоўны сан архібіскупа і прызначыў яго кіраваць Мінска-Магілёўскай епархіяй. З гэтай нагоды на Палессі адбыліся ўрачыстасці, у якіх удзельнічалі госці-свяшчэннаслужыцелі, у тым ліку з Ватыкана, Польшчы, шэрага гарадоў нашай краіны.

Ад гараджан віншаванне Казіміру Янавічу перадаў мэр Пінска Уладзімір Міхайлавіч Цімошчанка.

Валянціна СЕЛЮЖЫЦКАЯ.

г. Пінск.

Тут жыў Багдановіч

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Дзяліўся сваімі перажываннямі са Змітраком Бядулем.

Напэўна, што было й так. Але адзінае можна сцвярджаць пэўна — тут у 1916 — 1917 гг. жыў і працаваў Максім Багдановіч, адсюль з Беларусі ён паехаў у Ялту.

Дзякуючы намаганням супрацоўнікаў музея Максіма Багдановіча, што ў Траецкім прадмесці, у доме, дзе паўгода жыў Паэт, будзе філіял літаратурнага музея. Па задуме арганізатараў, гэта будзе «Беларуская хатка» накшталт тае, што была ў Менску ў пачатку стагоддзя. Цяпер тут мяркуецца ладзіць фальклорныя канцэрты, паэтычныя салоны, сустрэчы з беларускімі бардамі. З цягам часу хатка можа стаць цэнтрам культуры, якую наведаць — за гонар адукаванаму чалавеку, чалавеку, што лічыць сябе прыхільнікам беларускіх традыцый і гісторыі. Прынамсі, гэта справа недалёкай будучыні.

А ўжо зараз наведвальнікі музея могуць акрамя знаёмства з экспазіцыяй, прысвечанай З. Бядулю, А. Смолічу, Ядвігіну Ш., У. Галубку, С. Рак-Міхайлоўскаму, У. Фальскаму, А. Уласаву, Л. Сівіцкай (Зосьцы Верас) і іншым заснавальнікам «Беларускае хаткі», паглядзець прадстаўленні старажытнага лялечнага тэатра «Батлейка». Перад гледачом праходзіць шэраг персанажаў народнага тэатра, у «Батлейцы» жывуць дабро і зло, жаль і радасць... А яшчэ кажуць, што «батлейка, як добрая гарэлка — каго хочаш развесяліць». Відовішча тут ідзе па калейцы — адно за адным. Сюжэт мяняе сюжэт, і тым самым выліваецца ў адну дзею.

А першыя наведвальнікі філіяла музея М. Багдановіча на вуліцы Рабкораўскай паспелі ўжо пабачыць гэтае. Бо 25 чэрвеня адбылося адкрыццё хаткі-музея. На ім выступілі дырэктар музея ў Траецкім Алесь Бяляцкі, загадчык філіі Эдуард Акулін, супрацоўнік музея, цяперашні батлеечнік Сяржук Вітушка, пісьменнік Максім Лужанін... Як быццам згаварыўшыся, Бялецкі і Лужанін зазначылі, што з адкрыццём гэтае філіі сціраецца яшчэ адна белая пляма нашае гісторыі, сціраецца яшчэ адна рыса між мінулым і цяперашнім. Усе пачулі слаўныя купальскія песні ў выкананні фальклорнага калектыву Уладзіміра Берберава. Час паяднання мінуўшчыны і сучаснасці — старажытныя песні над заасфальтаванаю зямлёю.

А ў невялічкае бібліятэчцы беларускае літаратуры на эміграцыі — будзе ў хатцы й такая — вы зможаце пазнаёміцца з аўтарамі, якія малавядомыя на Беларусі: Н. Арсеннева, А. Салавей, А. Адамовіч, Я. Юхнавец...

...Мы пайшлі ў хуткаплыннасць гарадской вуліцы. А ў мемарыяльным пакоі так і застаўся ложак чакаць Максіма, чакаюць яго кнігі, налітая гарбата... Як сказаў Э. Акулін, «аура Багдановіча, напэўна, вернецца сюды». Людцы, прыходзьце да Паэта.

Уладзімір ПУЧЫНСКІ.

На здымках: «Беларуская хатка»; выступае народны пісьменнік Максім Лужанін; якое свята без песень і музыкі?

Фота Сяргея ПЛЫТКЕВІЧА.

Программа телепередач

Пятница, 28 июня

Программа БТ

9.35. Документальный фильм «Джунгли».
10.20. «Антарктическая повесть». 3-я серия.
11.30. Ленинградская студия документальных фильмов показывает...
16.30. «Капитан Соври-Голова». 2-я серия.
17.35. «Минут приятных встреча». Фильм-концерт.
18.00. Документальные фильмы.
19.00. Панорама.
19.30. Наш комментарий.
19.35. Обратная связь. По материалам почты редакции общественно-политических программ.
20.20. Персональные ЭВМ сегодня и завтра.
20.40. Реклама.
20.45. Колыбельная.
21.00. Документальные фильмы.
21.45. На сессии Верховного Совета БССР.

Первая общесоюзная программа

6.30. Утро.
8.00. «Морской волк». 4-я серия.
10.15. ...До 16 и старше.
11.00. К. Хачатурян. Концерт для виолончели с оркестром.
11.30. Документальные фильмы.
12.00. ТСН.
12.15. Инновация.
12.30. Маппет-Шоу. Многосерийный кукольный фильм-концерт (Великобритания). 1-я, 2-я серии.
13.20. «Дорога длиною в 150 лет». Об актерской династии Садовских.
14.30. Концерт русского хореографического и песенного фольклора.
15.00. ТСН.
15.15. «Осенние утренники». Художественный фильм. 2-я серия.
16.25. Мир увлеченных. «Внимание, снимаю!»
16.40. «Кортик». 3-я серия.
17.50. Мама, папа и я.
18.20. Мультфильм.
18.30. ТСН.
18.45. «Прямой разговор». Семь дней из жизни президента республики. А. Акаев (Киргизстан).
19.30. Эстрадная программа.
19.45. «Морской волк». 4-я серия.
21.00. Время.
21.40. Актуальное интервью.
21.55. ВиД представляет: «Поле чудес», «Музобоз», «Дело», «Шоу-биржа», МТВ. В перерыве (0.30) — ТСН.
1.30. «Дом у дороги». Фильм-балет.
2.10. «Морской волк». 4-я серия.

Вторая общесоюзная программа

7.00. Утро делового человека.
8.00. Гимнастика.
8.20. Мультфильм.
17.00. Собеседник. Интервью с актером Оболенским. Документальный фильм.
17.45. «Неизвестное золото». Документальный фильм.
18.45. Деловое интервью.
19.00. Теннис. Уимблдонский турнир.
20.00. Вести.
20.15. Спокойной ночи, малыши!
20.30. «Встреча». Художница Л. Беспальчей.
21.00. Время.
21.40. На сессии Верховного Совета СССР.
22.25. Коллаж.
22.30. На сессии Верховного Совета РСФСР.
23.00. Вести.
23.15. «Пятое колесо».

Театр

27 — 28 ИЮНЯ
Начало в 19.00

ТЕАТР ОПЕРЫ И БАЛЕТА
«Князь Игорь». Завтра — **«Весна священная», «Фестиваль цветов в Чинзано».**

БЕЛГОСФИЛАРМОНИЯ
(зал камерной музыки)
Завтра — ОРГАННАЯ МУЗЫКА. **Р. Каменщикова.**

Астрономический календарь — 27.06.

ВОСХОД И ЗАХОД СОЛНЦА: Минск — 4.38, 21.45; Витебск — 4.20, 21.44; Могилев — 4.28, 21.34; Гомель — 4.35, 21.22; Гродно — 4.56, 21.59; Брест — 5.05, 21.50.

ДОЛГОТА ДНЯ В МИНСКЕ — 17 часов 07 минут.

ПОЛНОЛУНИЕ — 6 часов 59 минут.

Погода

Сегодня днем по республике ожидается теплая погода. В северо-западных районах пройдут грозовые дожди, температура воздуха: в Гродно — 22—24, Витебске — 23—25, Минске — 24—26, Могилеве и Бресте — 25—27, Гомеле — 26—28 градусов тепла.

НАРОДНАЯ ГАЗЕТА

Аўтары надрукаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор і дакладнасць прыведзеных фактаў, цытат, эканамічных даных, асабістых імён, геаграфічных назваў і іншай інфармацыі, а таксама за тое, калі ў матэрыялах змешчаны даныя, якія не падлягаюць адкрытай публікацыі.

Рэдакцыя можа друкаваць артыкулы ў парадку абмеркавання, не падзяляючы пункту гледжання аўтара.

Лісты чытачоў друкуюцца на мове арыгіналаў.

Рэдакцыя «НАРОДНАЙ ГАЗЕТЫ» прымае заказы на змяшчэнне аб'яў, рэкламы. Даведкі часова па тэлефоне 29-66-59.

АДРАС РЭДАКЦЫІ: 220010, Мінск, Дом урада, пакой 369, тэл. 29-65-50.

ИНДЕКС 63868.
Выходит ежедневно, кроме воскресенья и понедельника, 250 раз в году.
Тираж 300 тыс. экз.
Подписана в печать в 19.10.
Отпечатана в ордена Трудового Красного Знамени типографии издательства ЦК КПБ.
Способ печати — офсетный, формат А-2.
М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

Галоўны рэдактар Іосіф СЯРЭДЗІЧ.